

Veiledning og hjelpemidler

- ♦ **Gjødselsamler**, utviklet av Norges Vel. Flere rådgivere anskaffer etterhvert denne. Kontakt Norges Vel for bestilling.
- ♦ **Veiledningsheftet**, Riktig gjødsling for kvalitet og miljø. Innstilling og bruk av sentrifugalspreder, Norges Vel. Til bruk på kurs, som studieopplegg og hjelp for gårdbrukere og veiledere. Øvelsesoppgaver.
- ♦ **Faktaark**, Riktig gjødsling sparer miljøet og gir bedre lønnsomhet, Norges Vel
- ♦ **Innstilling og bruk av sentrifugalspreder**, en kort veileder, Norges Vel
- ♦ **Yara Test Bakker**; syv bakker/kar for kontroll av spredejevnhet. Kontakt Yara Norge AS, tlf: 92 078 696/09272 eller anders.rognlien@yara.com

«Rådgiving - Praktisk gjødsling»

er en videreføring av tidligere prosjekt. Det gjennomføres kurs, markdager, utarbeides fagartikler og annet veiledningsmaterieil.

Prosjektet støttes av Statens landbruksforvaltning, Yara Norge, Norsk Landbruksrådgiving og Norges Vel.

Tømming av gjødselsamler

Foto: Yara Norge, Norges Vel

Ta gjerne kontakt med oss:

Norsk Landbruksrådgiving
Postboks 2023
6402 Molde
Tlf: 971 45 445
sverre.heggset@lr.no

Det Kongelige Selskap for Norges Vel
Postboks 115
2026 Skjetten
Tlf: 64 83 20 00
tor.breen@norgesvel.no, tlf. 47 60 29 75 eller
johan.ellingsen@norgesvel.no, tlf. 909 21 568

NORGESVEL
DET KONGELIGE SELSKAP FOR NORGES VEL

Prøveglass for registrering av spredejevnhet

SENTRIFUGALSPREDER

Praktiske råd ved innstilling og bruk

NORGESVEL
DET KONGELIGE SELSKAP FOR NORGES VEL

Gjødslingspraksisen kan bli bedre

På mange gårdsbruk spres mesteparten av mineral-gjødsla med sentrifugalpreder. Mange gjødsler feil, da sprederen er vanskelig å bruke riktig. Rett innstilling hjelper deg til å spre gjødsla i ønsket mengde og jevnt fordelt over jordet, slik gjødslingsplanen legger opp til.

Forutsetninger for riktig spredning

- ♦ God gjødselkvalitet
- ♦ Riktig innstilling og bruk av spreder
- ♦ Kontroll av mengde, sidefordeling og spredejevnhet

Alle sprederer kan som oftest gi et godt resultat om de innstilles og kjøres riktig.

Basisinnstilling

- ♦ Still inn motorturtall som gir 540 o/min på kraftuttaket
- ♦ Velg gir som gir passende kjørehastighet
- ♦ Kontroller høyde og avvitring, oftest parallelt med bakken
- ♦ Sjekk spredevingene for skader og slitasjel

Slik stiller du inn sprederen - spredetabell

Finn spredetabell i instruksjonsboka eller på fabrikantenes hjemmesider. Oppdaterte tabeller finnes på www.yara.no (gjødsel/hjelpemidler). Ta kontakt med forhandler/Norges Vel om du ikke finner din tabell.

- ♦ Bestem gjødselslag og mengde per dekar
- ♦ Gå inn i spredetabellen for fastsatt kjørehastighet og avstand:
 - Finn innstilling som gir riktig mengde
 - Sjekk riktig stilling/lengde på vinger og nedslipp av gjødsel
- ♦ For ønskede sprederer:
 - Sjekk stilling av spaken for sidefordeling

Kontroll av mengde og sidefordeling

Toskivede sprederer har ikke alltid symmetrisk spredebilde. Kontroller at spjeldene i bunnen har lik åpning!

Énskivede sprederer har ofte skjevt spredebilde, selv om sideinnstillingsspaken er innstilt etter tabell. Etter stasjonær kontroll og justering av sideinnstilling, blir resultatet som oftest bra.

Gjødselsamleren, utviklet av Norges Vel, er et nyttig hjelpemiddel for kontroll av mengde og sidefordeling. Sprederen rygges inn, kjøres i et halvt til et minutt, og gjødsla tømmes i to bøtter for veiing.

Et annet alternativ er å sette opp en bunge på ca 3,5x3,5 meter med tre vegger. Denne kles med presenning. Med ei lekt midt etter sprederen, kan sidefordelingen kontrolleres.

Ut fra oppveid gjødsel, beregnes kg/dekar:

$$\frac{\text{Gjødselmengde (kg)} \times 60}{\text{kjøretid (min)} \times \text{kjøreavstand (m)} \times \text{hastighet (km/t)}}$$

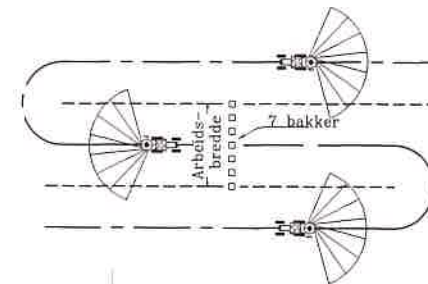
Nyere sprederer med to skiver har mulighet for mengdekontroll med utstyr som følger sprederen.

Kontroll av spredejevnhet på jordet

Kontrollutstyret består av sju bakker/kar som stilles opp på tvers av kjøreretningen. Skissa viser plassering av bakker og hvordan det skal kjøres etter innstilling av spreder. Gjødsla tømmes i en prøveglasserie på sju enheter som viser spredejevnheten på jordet, se bilde.

Resultatet kan avsløre en rekke feil:

- ♦ Feil avvitring av spreder
- ♦ Ujevn dosering til skivene
- ♦ Feil sidefordeling (énskivet spreder)
- ♦ Feil kjøreavstand
- ♦ Feil turtall

Feil kjøreavstand gir dårlig resultat

Oppmåling med siktestaker er en god løsning. GPS og andre hjelpesystem for styring er etter hvert tilgjengelig i mange prisklasser. Ved bruk av kjørespor i åkeren, er det avgjørende at sporene passer med arbeidsbredden.

Kantspredning

Alle sprederer har mulighet for kantspredning. Prinsipp og innstilling er forskjellig, sjekk i instruksjonsboka.

Høye vekster

Ved delgjødsling i korn får gjødsla redusert kastelengde. Det nyttes spesielle innstillinger, ofte vipper sprederen opp i bakkant. Spredebildet endres. Kjøreavstanden beholdes uendret, men med større krav til rett avstand.